

ИЗВЪНРЕДЕН ЛЕТЕН БРОЙ ЗА ЧЕТЕНЕ

***Изявени ученици** – Виктор Филипов -
стихотворения и фрагменти
лобо ми е... брой 4 (20)

Есе за физиката от **Йоана Янчева**

Казус: Сулатана – жертва или насилник – за
12. Клас; Профилна подготовка Литература
наблюдения върху филмите „Изпит“ и „Вчера“

ВИКТОРИЯ – есета, стихотворения; **Диана Рашева; Андреа Такева; Дарина Миладинова** с есета за „Мадам Бовари“;

История славянобългарска – есета от: **Ани Цанева; Евелина Пенчева**

Решихме да експериментираме – лятото освен, че е за почивка, може да донесе и удоволствие чрез четене. През годината се натрупаха доста текстове – стихотворения, есета, фрагменти, които не успяхме да поместим в предишните броеве. Затова главният редактор на изданието – господин Петър Михайлов, реши да направи специален летен брой, който да е предназначен само за публикуване и четене именно на тези материали.

Участват някои вече познати имена, които сме представяли в последните няколко броя. Като **Виктор Филипов**, който ще бъде в 12 клас през учебната 2025/26 и му предстои успешно, убедени сме, дипломиране. От него сме включили стихотворения и фрагменти като към някои от тях не само има подходящи илюстрации с графики (пейзажи), но линкове към определени поп парчета.

Друго познато вече име на нашата аудитория е това на **Виктория Стоименова** – тя ще бъде в 10. клас през новата учебна година. От нея предлагаме един задълбочен литературно-философски текст, определян жанрово като есе върху едно класическо произведение на световната литература – „Престъпление и наказание“ от Фьодор Михайлович Достоевски.

Диана Рашева – също ѝ предстои успешно да завърши първи гимназиален етап през новата учебна година, та от нея е есето, разглеждащо ролята на жената в романа на Гюстав Флобер „Мадам Бовари“.

В архив са останали ценни наблюдения, които не са публикувани до момента от вече завършили възпитаници на 32.

СУИЧЕ, които са сред най-силните от профила Литература и Философия – випуск 2021. С оглед работещата Програма и в момента, бихме искали да предложим тези интерпретации, свързани с романа на Димитър Талев „Железният светилник“ (изучаван в 11. клас), филмите „Вчера“ и „Изпитът“. Кратките фрагменти са на **Мартина Георгиева** и **Елена Цанкова**. В момента Марти е студентка във факултета по Журналистика и масова комуникация при Софийския университет „Св. Кл. Охридски“.

Не сме номерирали този път страниците, за да може да се чете свободно и изборно. Хубави есета имаме за *История славянобългарска* на **Ани Цанева**, **Евелина Пенчева** – вече в 10. клас.

Малко необичайно е есето по физика от **Йоана Янчева** – също от 10. клас. Но точно сега се връчват ежегодните награди на Нобеловия комитет, така че информацията е актуална.

Съвсем скоро ще подготвим и следващия брой, посветен на темата **Анти-вейп**, така че призоваваме, каним всички, които имате с какво да участвате по темата – Добре сте дошли!

Пожелаваме Ви приятно четене!

– редколегията на „Лобо ми е...“

Ролята на жената в романа „Мадам Бовари“ на Гюстав Флобер

Романът „Мадам Бовари“ заема място в средата на 19 век, където жената не е призната като отделна личност. Именно това пренебрежение показва Флобер в своята творба. Но ако жената не е считана за способна на изява и е отхвърлена, то каква може да е нейната роля в обществото?

Нека разгледаме Ема Бовари като личност. Тя е отрасла в село, научава се да чете и се интересува от романтични литературни творби, които допринасят за създаването на една грешна и фантастична представа за любовта. Тук можем да я съпоставим с Татьяна Ларина от „Евгений Онегин“, която по същия начин търси „перфектния мъж“.

Тя се жени за един селски лекар, Шарл Бовари, който е лудо влюбен в нея. Постепенно, поради нейните фалшиви фантазии за любовта, тя започва да се оттеглява от този обикновен, селски живот. Именно тогава Ема започва афера с друг мъж и всичко води до неизбежно ѝ самоубийство. Неизбежно, тъй като жената винаги ще бъде пътник на мъжа, никога няма да бъде оценена за нейните качества и постижения, защото „всеки мъж може да направи това“. Бракът е просто катинарът на клетката ѝ, най-накрая заключена и единственият ѝ изход е смъртта. Ема Бовари е емоционална и силна жена, която осъзнава, че единственият ѝ изход – единственият шанс за свобода – е чрез смъртта. Можем да кажем, че тя вижда смъртта като изход, ново начало или дългоочакван край.

Съпругът ѝ Шарл е необичаен мъж. Като лекар, той знае да лекува десетте най-често срещани болести в селото и експертизите му са ограничени. Като мъж, той не знае как да язди, стреля, не се интересува от театър, изкуства или подобни и е безкрайно изненадан докато гледа как пръстите на Ема се движат по клавишите на пианото. Като съпруг, той не знае как да комуникира чувствата си с жена си, не разбира когато нещо тревожи съпругата му и се радва и хвали с жената, която притежава. Единственото добро качество на г-дин Бовари е, че наистина обича Ема „с детинска обич“. Той е толкова наивно влюбен в нея, че не осъзнава когато тя му изневерява.

Когато първоначално се женят, майката на Шарл обяснява на Ема как да му пере и сгъва дрехите, тъй като той не може сам. Това ни навежда на мисълта, че този зрял мъж е мамино синче. Доказателство за това е и, че той не взема сериозни и важни решения без съветването на майка си. Тук се разкрива ролята на майката в обществото – уважавана жена, от която се очакват отговорите на много въпроси свързани с живота и света около нас.

Госпожа Бовари знае как да управлява дома си. Тя обзавежда къщата уютно и стилно, умее да рисува и свири на пиано, което са новости за съпруга ѝ. Тя има важна роля в работата на Шарл, а именно, да праща таксите на пациентите му. Ема успява да ги оформи като писма, които учтиво подканват пациентите да платят сметките си. Тя знае как да посрещне гости в дома им и да украсява дома си, докато Шарл е задоволен с висяща, недовършена скица от Ема, която не си пасва с интериора на дома ѝ.

Друг случай е подаръкът на Ема от един от пациентите на мъжа ѝ, а именно – малката италианска хрътка. Този любимец дава способността на Ема да остане сама със своите мисли. Тя отива до един близък павилион и размишляваше над живота и най-вече брака си. Стигаше до заключението, че изобщо не ѝ е трябвало да се омъжва, но вече било късно за това. Точно в тези сцени жената бива сравнена със стихии на природата – нейната бурна ярост и тъга, заливайки я като морски вълни. Тогава виждаме и нейният опит да търси утеха в кученцето като си говори с него. Всъщност, тя говореше на животното сякаш успокоява жив човек. Ема преодолява трудностите в живота и брака си като ги преписва на домашният си любимец. Авторът снижава жената до животно, показвайки колко всъщност са оценени жените по това време (а и сега).

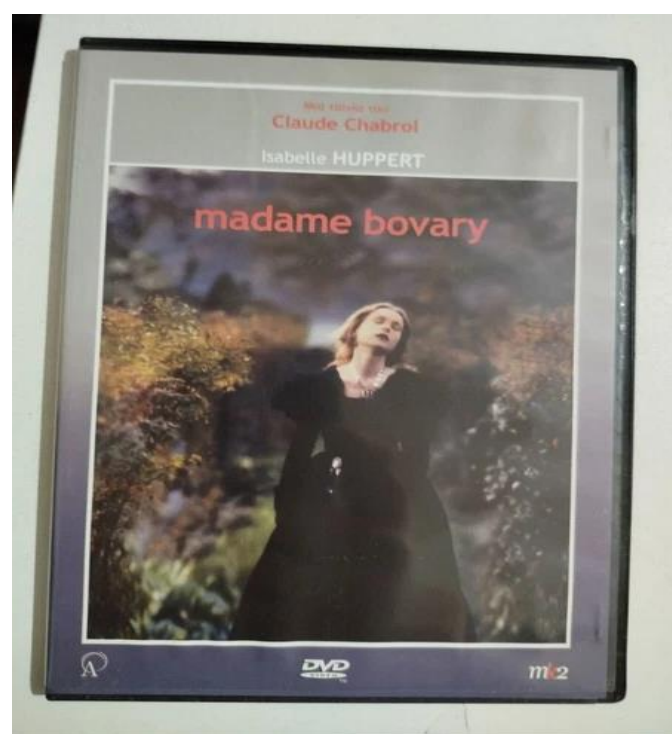
Има го и момента, в който семейство Бовари биват поканени във висшето общество, благодарение на Ема. Шарл случайно успял да излекува един държавен секретар, който се удивил на красивата градина на лекаря, а по-точно – черешите. Той лично се запознава с Ема и е приятно изненадан от нейното културно поведение.

Както споменахме, Ема Бовари изневерява на съпруга си Шарл в търсене на по-страстен и вълнуващ живот. Разбира се, това е неприемливо за жената, но по онова време, е било напълно нормално за мъжете. За първи път светът виждал скандален живот на жена и Флобер веднага е обвинен в обиждане на обществото. Но Флобер не е показал нищо освен истината, колкото и грозна да е тя. Жената е оставена на

заден план, докато мъжът се развива и пирува в разцвета си.

Нека обобщим: Ролята на жената в романа „Мадам Бовари“ от Гюстав Флобер е да бъде домакиня, майка и съпруга. Тя няма възможност да се развие като мъжа и е подценявана от обществото. За съжаление, този проблем не е разрешен и до днес. Въпросът е, кога ще бъде?

Диана Рашева – 10. В.

Есе на тема „Ролята на жената в романа „Мадам Бовари“ на Гюстав Флобер“ – Андреа Такева 10. Б. клас

Романът „Мадам Бовари“ на Гюстав Флобер, публикуван през 1858 година, се смята за едно от най-значимите произведения на френския реализъм. Той бележи нова епоха в литературата със своя психологически реализъм, критиката към буржоазното общество и особено с избора на главен герой – жена. За първи път в европейски роман централната фигура не е мъж или представител на властта, а млада жена със своите копнежи, вътрешни противоречия и трагична съдба. Неслучайно романът е озаглавен с женско име „Мадам Бовари“. Това не е просто история за една съпруга – това е историята на жената като социално и психологическо същество, в един свят, който ѝ поставя твърде тесни граници.

В романа си, Флобер изгражда образа на Ема Бовари като представителка на жената в обществото от 19-ти век – ограничена от брака, от социалните очаквания и от културните клишета за любов и щастие. Чрез нейния вътрешен свят, борба и падение, Флобер разкрива не само индивидуалната трагедия на една жена, но и универсалния конфликт между личното желание и обществените норми. Жената, поставена в персонаж – тя е глас, който до този момент е бил пренебрегван в литературата.

Ема Бовари е млада жена, израснала в манастир, омъжва се за лекаря Шарл Бовари с надеждата, че бракът ще ѝ донесе щастие, но скоро разбира, че животът ѝ е монотонен и лишен от страст. Разочарована от реалността, Ема започва да търси смисъл и удоволствие в извънбрачни връзки, разточителен живот и илюзии за бягство.

Това, което отличава Флобер като автор, е неговият неутрален и детайлен стил – той не осъжда Ема, но и не я идеализира. Чрез описанието на нейните мисли, емоции и постъпки, Флобер изгражда сложен психологически портрет на жена, която е едновременно жертва и виновник на собствената си трагедия. Обществото я осъжда за нейната неморалност, но същото това общество ѝ отказва алтернатива – тя не може да се реализира нито професионално, нито духовно извън брака.

Заглавието на романа също е силно символично – то не се отнася до Ема като индивидуалност, а до нейната социална роля – съпруга на Бовари. Самата Ема иска да избяга от тази роля, но непрекъснато се връща в нея – чрез съпружеството, чрез любовниците, чрез стремежа си към „идеалната“ женска съдба от романите. Именно това я превръща в трагичен образ.

Скандалът около романа е показателен за социалния му заряд – веднага след публикуването му, Флобер е обвинен в „безнравственост“ и подриване на моралните принципи. Това показва колко дразнеща е била за времето идеята, че една жена може да има желанието извън дома и семейството, че може да мисли, чувства и страда извън рамките на наложеното. В този смисъл романът е революционен – не защото оправдава прелюбодейката, а защото се осмелява да я покаже като човек.

Като читател, не мога да не съчувствам на Ема Бовари, въпреки всичките ѝ недостатъци. В нея откривам образа на жената, която иска повече – не защото е алчна, а

защото е жива. Обществото, в което тя живее, не ѝ предлага възможност за себеизразяване, а когато тя дръзне да прекрачи границите, бива наказана жестоко.

Флобер успява да изгради образ, който дори днес е актуален. Жените и в съвременното общество често са разкъсвани между това, което се очаква от тях, и това, което самите те искат. Романът напомня колко е важно литературата да говори за жените не като символи на добродетел или грях, а като личности със сложни емоции и желания.

Фактът, че „Мадам Бовари“ е озаглавен с женско име, не е случаен. Това е художествен и морален жест – акт на признание, че женският глас има място в центъра на литературния свят. И точно затова романът остава толкова силен и днес – защото в сърцевината му стои жената не като обект, а като личност на историята.

„Мадам Бовари“ е не просто роман за една прелюбодейка – това е произведение, което поставя под въпрос принципите на обществото, ролята на жената и границите на личната свобода. Създавайки образа на Ема Бовари, Флобер не само въвежда нов тип женски персонаж, но и издига женската гледна точка до централна тема на художественото творчество. Скандалът около книгата само подчертава колко неудобна може да бъде истината, когато се каже открито. А истината е, че жената, в литературата и в живота, заслужава повече от тишина и подчинение. Затова „Мадам Бовари“ остава актуален и днес – като предупреждение, като протест и като литературен шедьовър.

Ролята на "История славянобългарска" от Паисий Хилендарски в българската култура

История славянобългарска се появява в голям исторически процес-Възраждането -епоха на създаване и укрепване на националната идея и самоопределянето на българския народ.

В миналото знаем, че творбата на Паисий е била много важна и ценена. Тя е имала за цел да покаже на поробените българи ,че имат история и че не трябва да се срамуват и отричат от това което са. Но дали в днешно време хората я ценят толкова?

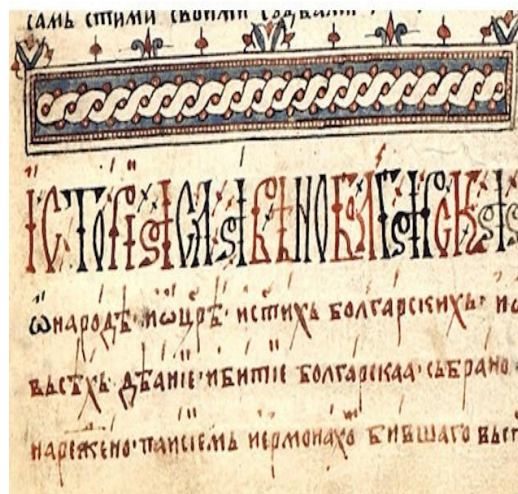
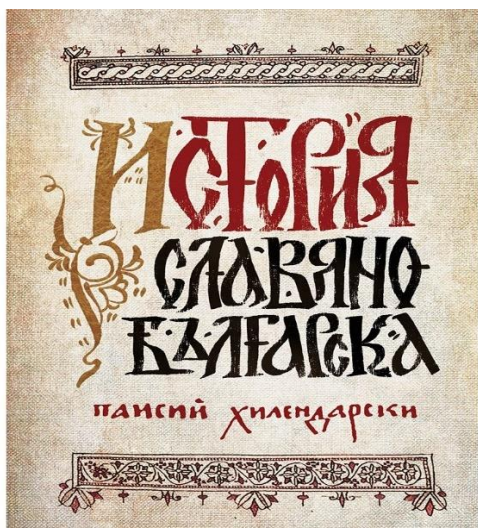
Според мен животът ни е много забързан и хората нямат много време да оценят културата ,която имаме. За Паисий, според мен, най-вече си говори от учителите и учениците ,когато изучават неговата творба в училище. Обаче това че забързаните хора не обсъждат него и неговата творба в ежедневието си не значи, че не помнят неговото дело. Точно това е ключовият момент. Сега тези заети хора преди са били ученици и тогава са изучавали делото на Паисий за българският народ. Учейки всяко поколение на творбата му нито той ,нито" История славянобългарска "ще бъдат забравени.

Въпреки че хората не говорят за Паисий или История славянобългарска през ежедневието си те го помнят и така той остава безсмъртен.

Добре е да погледнем и от историческа страна. Ако Паисий не беше написал "История славянобългарска" сега щяхме да сме под гръцко потисничество, българският език щеше да е изчезнал. Без него нямаше да имаме самосъзнание на народ. Ако нямаме самосъзнание на народ ,нямаше да се освободим от турско робство и българският народ щеше да е изчезнал завинаги. Като погледнем цялата картина накрая виждаме, че Паисий Хилендарски е основоположникът на цялото Българско възраждане. Като ефекта на доминото той е първата плочка ,от която започва всичко.

Чрез написването на История славянобългарска Паисий издига глас ,от който се ражда чудото-българите да се съберат около една национална идея-за славна държава и свобода. Този глас е необходим и в съвременieto ни.

АНИ ЦАНЕВА – 10. Е.

Ролята на жената в романа “Мадам Бовари” от Гюстав Флобер

Ема Бовари - творец, домакиня, помощница на лекаря, съпруга на Шарл Бовари, и най-вече - жена; главната героиня в романа “Мадам Бовари” на Гюстав Флобер.

В VII глава разглеждаме всекидневния скучен живот на Ема, за който тя съжaliaва. Символът на жената е представен точно чрез нея в това произведение през XIX век във Франция.

Ема е млада дама, изпълнена с мечти и надежди, тя вярва в истинската безусловна любов и се надява някой ден да може да я преживее. Но за нейно нещастие, тя се сблъсква точно с обратното на романтичното. “Заклучена” и ограничена със съпруга си Шарл - обикновен и мързелив лекар, който не може сам да напише бележките за пациентите си, нейната съдба е неизбежна и непоправима. Ема жадува за разнообразие, промяна, а това я довежда до изневяра, която не ѝ помага с нищо. Нейните думи “Защо, Боже мой, се омъжих?” Или по-точно риторичният ѝ въпрос към себе си показват мъката и страданието ѝ. В VII глава виждаме как всички мечти в нея се срутват, защото реалността я застига, а тя не може повече да продължава да се преструва, че е влюбена в “маминото синче”. На Ема ѝ е догоре от това Шарл да я целува в определени часове, като някакво задължение. Празните погледи и премълчаните комплименти само допълват към разочарованието ѝ. Ема е наистина застигната от един патриархален свят.

По онова време жената е била вземана за вещ, принадлежност и даденост - първо на бащата, после на съпруга. Бракът е бил социално задължение, без акт на любов или истинско желание.

В днешно време жената има много повече права, но пак недостатъчно. Да, можем да получаваме безплатно образованието си, може да гласуваме, да избираме свободно партньора си или работата си в някои държави. Но всичко това не трябва да ни задоволява или да ни кара да бъдем благодарни, защото всичко, което изредих, са права, които всеки човек, без значение пола му, трябва да може да получава.

И въпреки всичко казано, до ден днешен можем да разгледаме актуални теми от романа на Гюстав Флобер. Обществото все още очаква от една жена да бъде “перфектната” майка и съпруга. Тя трябва да бъде красива, но без грим, натурална, но гладка по цялото си тяло, грижовна, но не прекалено, за да не се възползват от нея, тиха, но все пак да изпъква и да се отличава от останалите.

В заключение, Ема Бовари представя всички онези жени, които искат да се застъпят за себе си и своя пол, които искат да излязат от патриархалното общество и да покажат, че са хора с чувства, мечти, надежди. Тя представя всички онези жени, които искат да живеят по различен начин от наложения им.

* препоръчвам игралния филм “Барби”, с главна роля Маргот Роби (2023 година) по тази тема.

Дарина Миладинова 10. Б.

Ролята на „История славянобългарска” в нашата култура

В тежките години на османското владичество, когато българският народ бил притиснат и забравен, в една тиха килия на Хилендарския манастир се създавала не просто историческа хроника, а едно културно събуждане.

„История славянобългарска” от 1762г. на Паисий Хилендарски е не само първата българска възрожденска книга. Тя е повик, зов за връщане към паметта и създаване на идентичност, успяващ да достигне сърцата на един цял народ, изгубен в чужда култура и забравил себе си.

В творбата си Паисий Хилендарски изгражда връзка между народа и рода, паметта и идентичността. Той не говори само за история, а за принадлежност, за спомена, който ни прави българи. Още в самото начало той поставя въпроса: „О неразумни и юроде! Защо се срамуваш да се наречеш българин и не четеш, и не говориш, и на своя език?”. Като истински просветител, той посочва, че само грамотният човек знае своя произход, може да го разкаже и да се гордее с него. За Паисий, знаещият не може да бъде подиграван, защото носи знание, достойнство и сила.

Книгата „История славянобългарска” не е просто разказ за миналото, а призив за действие. Паисий не моли, а настоява: „...знай своя род и език и се учи на своя език!”. За него родът и езикът вървят заедно. Без едното, другото губи смисъл. А езикът е оръжие срещу забравата, срещу чуждопоклонството, което той така остро осъжда.

Той свързва българите с древните траки, които описва като могъщ и културен народ, и с евреите, библейския “Богоизбран народ”. С тези паралели Паисий казва: „Вие не сте просто някакъв балкански народ, вие сте част от великата човешка история, още от самото начало“.

Цитатът: „Българите бяха славни, прочути и силни, и имаха царе и господари свои и от никого не бяха зависими” разкрива колко целенасочено Паисий иска да повдигне самочувствието на българите. Напомня им, че сме били свободни и силни, и че имаме право да се гордеем с това. Виждаме, че Паисий не идеализира народа си. Той признава, че българите понякога са „прости като отците си”, но в тази простота той вижда сила, не слабост. Простотата тук не е липса на ум, а липса на суета. Това е близост до вярата, до земята, до морала.

Паисий иска хората да осъзнаят, че в миналото ни има величие, което не е изчезнало, а просто е забравено. „Българите, прочее, макар и да са сега прости и бедни, са били някога най-славни от всички славяни.” А тази „простота” всъщност пази чистотата на народния дух. Дедите ни може и да не са имали „учени книги”, но са имали чест, доблест, вяра и народна мъдрост, ценности, които той смята за по-важни от всяка чужда наука.

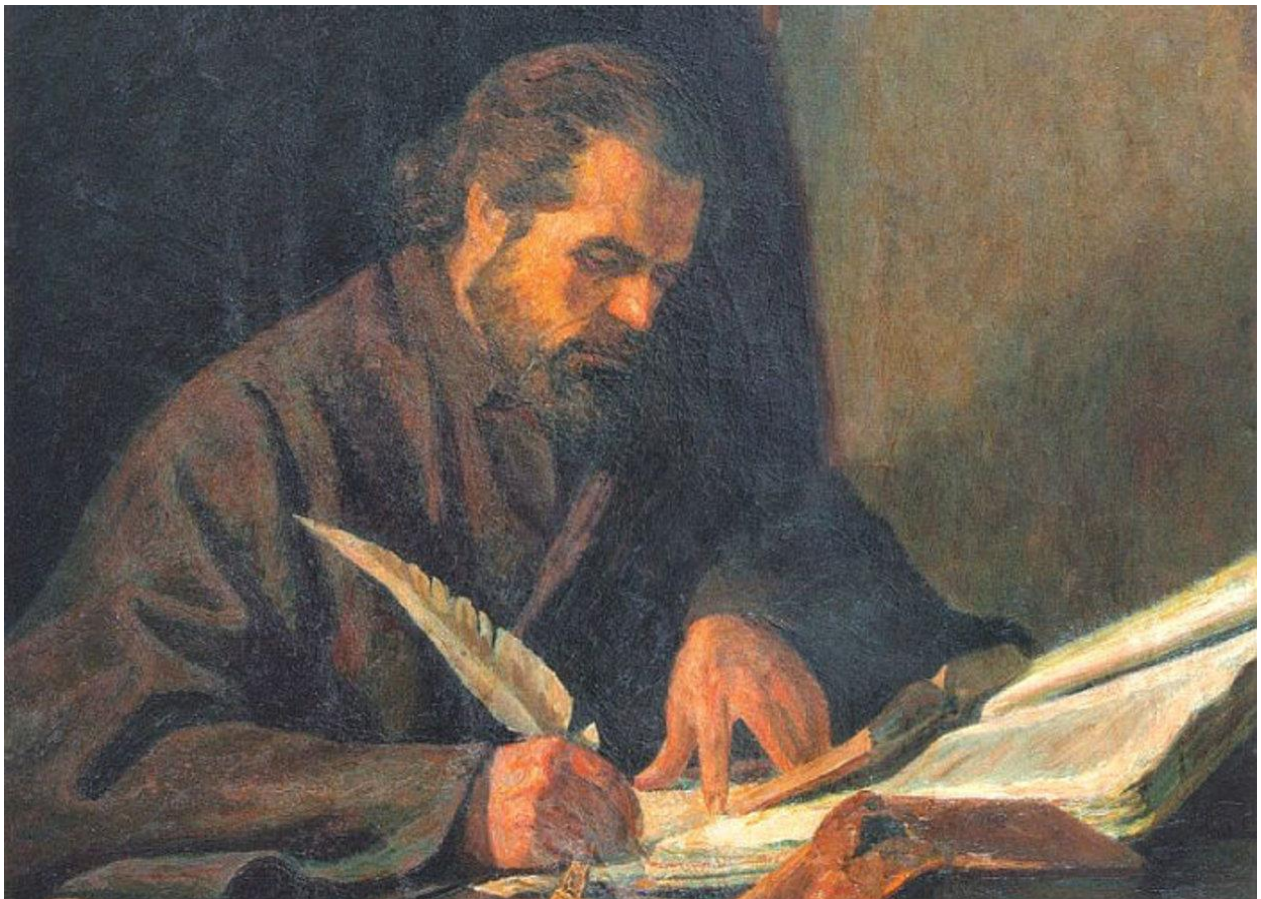
„История славянобългарска” поставя началото на българската възрожденска литература. Паисий Хилендарски създава нов модел за писане на ясен, народен език, с мисията да възвърне вярата в българското. След него идват личности като Софроний Врачански,

Раковски, Ботев, Левски, всички вдъхновени от идеята, че чрез словото можеш да промениш съдбата на цял народ. Така книгата се превръща в първата искра на българското духовно пробуждане.

Дори днес, векове по-късно „История славянобългарска” не е просто стара книга в библиотека. Тя е символ на будителството. Тя е част от нашата културна памет. Напомняни, че идентичността не е даденост, тя се пази и предава. И днес Паисий е не просто историк, а глас от миналото, който ни буди и в настоящето.

С тази творба Паисий не просто описва история, той формира идентичност. Дава на българите образ, в който да се припознаят, и основа, върху която да градят бъдеще. Неговото дело поставя началото на Възраждането и става културен код, който и днес носим в себе си.

ЕВЕЛИНА ПЕНЧЕВА 10. Е.

Картината пред теб

Тъмните коридори слухтят.
Сенки дебнат, като в нощна килия.
Замръзнало е дишането,
Очите шарят —
Но строгите сиви цветове не помагат.
Очите не са привлечени —
Само блуждаят, без чувство в туптящата
плът.
И няма къде да се обърна —
Без другите да гледат тъй кухо стените.
Няма място, където не ги следват —
Платното с перфектните линии —
Толкова много от тях окачени по стените.
Всяко име знатно-
Всеки образ вкоренен в съзнанието.
Място за всички да се възхищават,
Място за тях, рисуващо сцена на светци
—
Гръцки воини —
Идеалът за мъж- Ахил пристига сега,
Жена в бели роби —
Бели одежди и светлина.
Сцена на победа,
Тъй безвременна.
Но къде е Сион?
Къде е Троя?

Димът на града трябва да ги е скрил?
Не са ли отвъд покрайнините на града-
Че толкова важни като места все още са.
Къде са модните дрехи и оръжията за
мир?
Не — другите отново се отвръщат —
Отново към бездушните сцени,
Далеч от небето и улиците,менящи се
отвън галерията —
Твърде вцепенени, за да се осмелят да
погледнат —
Където сърцето наистина тупти —
А кръвта живее
Прекалено уплашени, за да се отдръпнат
—
от изчезналата композиция на простото
старо небе.
Къде е Наполеон?
Къде е Христос?
Няма повече фигури, зад които да тичаме
слепешком.
Няма слава — само пепел от фабрики.
Вдишай я!
Усети сцената, там, отвън!
Защо да я пропускаш?
Защо да седиш в уютната клетка,
щом свободата е нова пътека?

ВИКТОРИЯ

Защо физиката е най- значимата наука, в която може да бъде присъдена Нобелова награда?

Какво е физиката за нас днес? Аз бих казала, че е една недооценена от обществото наука, която е без стойност за обикновения човек ..., но също е и чудо, без което нищо, което познаваме днес, нямаше да е същото.

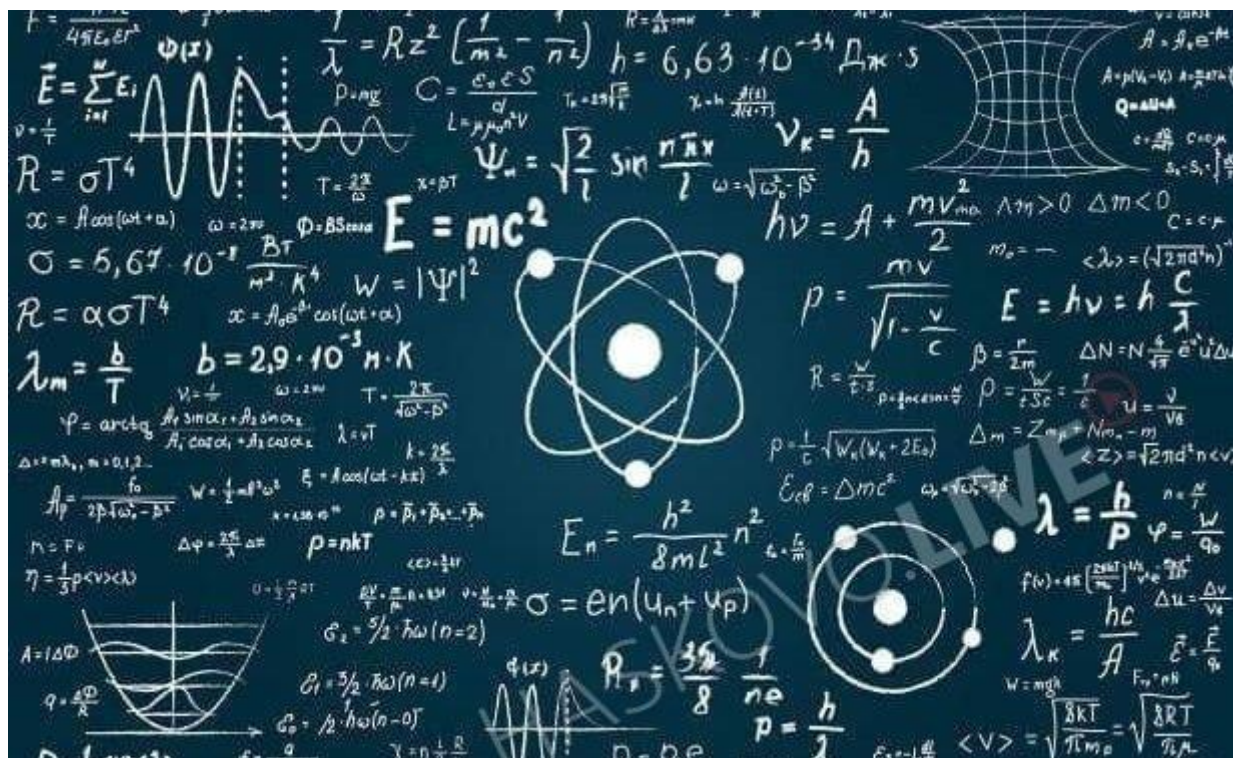
Физиката и учените, които я изследват, заслужават да бъдат наградени и удостоени с почит. Тя не е просто наука, тя е обяснение, за това как всичко около нас функционира. Чрез нея се обясняват съществуването на Света и Вселената. Природните закони и основите на други учения се подчиняват на нея. Физиката е фундаментална, изключително важна част от човешкия живот.

Тазгодишните победители, спечелили Нобелови награди, са Джефри Хинтън и Джон Хопфийлд. Дватама, получили най-престижно отличие, са използвали инструменти от физиката, за да разработят методи, които да са в основата на днешното мощно машинно обучение. Победителите са употребили значими концепции от науката, за да разработят изкуствени невронни мрежи, които вече са част от нашето ежедневие, например при разпознаване на лица и езиков превод.

Но какво ли би било нашето съвремие без физиката? Без тази велика и несъизмерима наука, която предоставя на човешката раса възможност за неограничено научно развитие ..., без нея няма прогрес, нито пък стимул към еволюция, което означава, че няма бъдеще.

Йоана Янчева 9. А.

32 СУИЧЕ „Св. Климент Охридски“

Книгата в моето всекидневие

Книгата присъства в моя живот още от ранна детска възраст.

Една от първите приказки, които прочетох и впоследствие наизустих беше „Дядо вади ряпа“. В по-напреднал етап от моето детство на около 7-годишна възраст за пръв се докоснах до шедьовъра на Екзюпери „Малкият принц“. Смело твърдя, че любовта ми към книгите се е запазила и до днес, те заемат голяма част от моето ежедневие, като видът книга бива съобразен спрямо обстоятелствата. Когато чета за удоволствие, то харесвам фентъзи, фантастика, комедия и поезия. Примери мога да дам със стиховете на Евтим Евтимов, поредицата на Пърси Джаксън, книгите на Никола Крумов и други. Честно казано винаги съм готова да експериментирам с жанровете, защото никога не е изключен шансът дадена книга да грабне вниманието ми. Така преди време останах очарована от завладяващата история на Дориан Грей на Оскар Уайлд. Когато съм на училище и се подготвям за предстоящите държавни зрелостни изпити, то боравя с учебни материали, помагала, сборници и така нататък. Трябва да призная, че в учебната програма в действителност има добри попадения, набелязала съм си скоро да прочета „Балада за Георг Хених“.

МАРТИНА ГЕОРГИЕВА – ВЕЧЕ Е ЗАВЪРШИЛА И СЛЕДВА В СУ – РАБОТАТА Е ОТ ПРОФИЛНАТА ПОДГОТОВКА ПО БЕЛ

Султана – жертва или злодейка? (Есе)

В едноименния исторически роман на Димитър Талев „Железният светилник“ на пиедестал е поставено семейство Глаушеви, състоящо се от Стоян и Султана редом с техните деца. Жената в семейството безспорно е нарушителка на патриархалния ред, но тя е истинска пазителка на домашното огнище, както и вярна съпруга и майка, която иска да избави най-малкото си дете от предстоящите мъки.

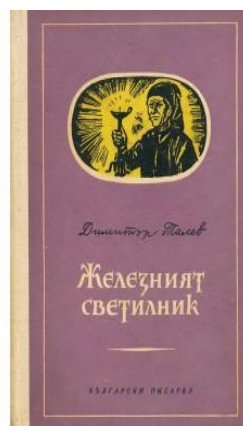
На пръв поглед изглежда сякаш Султана безпощадно жертва дъщеря си в името на репутацията на семейството. Факт е, че с мъжа ѝ Стоян са изградили прекрасен живот за своето многодетно семейство, та да може и бъдещето на децата им да бъде светло.

Най-малката дъщеря Катерина обаче внезапно влиза в романтични отношения с

алкохолик на име Рафе Клинка , от когото забременява, без да имат официален брак. Причината за тежкото решение на Султана, а именно да отнеме живота на дъщеря си, всъщност е далеч по-дълбока. Важно е да се спомене, че Катерина е единственото дете, което Султана ражда с много усложнения, рискувайки своя собствен живот. От това следва да се направи извода, че тя е любимото дете на Стоян и Султана. Майката просто иска да избави своето дете от ужасната участ, която ще я сполети в резултат на нейното внезапно забременяване без наличие на брак. Катерина е жертва на патриархалните разбирания и в момента, в който щеше да се разчуе за нейната бременност, тя щеше да бъде заклеймена безпощадно от цялото общество.

Изводът, който може да се направи, е че макар постъпката на Султана на пръв поглед да е противоречива и жестока, според нея това е бил единственият изход от ситуацията предвид обстоятелствата от онова трудно и проблематично за жената време.

МАРТИНА ГЕОРГИЕВА – ПО ПРОФИЛНА ПОДГОТОВКА

Филмът „Вчера“ поставя акцент върху справедливостта, приятелството, любовта и много други висши ценности. Хващайки се за ръка, Иван и Дана умишлено прекращват утвърдените тоталитарни норми, изразявайки своята чиста и неподправена обич. Героинята Марина е олицетворение на интригантството, като продължително убеждава Иван, че Дана не го обича. Надя Тодорова в ролята на чистачката още в началото на филма порицава Верка, обвинявайки я в лакомия, като всъщност причината за състоянието на девойката се оказва съвсем различна. Филмът също така проблематизира темата за секретността и личното пространство, когато учителката прочита дневника на Верка пред целия клас. От една страна това ще предотврати погрешните слухове, но от друга е пряко навлизане, дори нахълтване в личното пространство на младата майка.

МАРТИНА ГЕОРГИЕВА

Линк към филма „Вчера“:

https://playtube.tv/watch/вчера-1986_PMzxuzipgocLNEs.html/list/XEQ4SWGtF74nsal

Линк към филма „Изпит“: <https://www.youtube.com/watch?v=4cBZDvHUTdk>

Съпоставка между разказа и филма “Изпит”

Произведението е публикувано през 1967 г. в цикъла “Шарен свят” и представя сблъсък между новите времена и съхранилите се традиционни форми на живот в затворените селски общности.

В разказа може подробно да се проследят и анализират начините, по които авторът подава на читателя емоцията от случващото се - чрез множество тропи и фигури, чрез изказаната форма, речевата характеристика и други.

Филмът “Изпит” пресъздава написаното в игрална форма. Дебютна е ролята на актьора Филип Трифонов, а излъченото получава две награди - Награда на критиката от фестивала за български игрални филми “Златна роза” във Варна (1971) и Награда на журито от Международния кинофестивал в Швейцария (1972). По този начин Хайтов бива признат както в България, така и в чужбина.

Султана - жертва или насилник?

Султана е и жертва, и насилник. Героинята е жертва на собствените си принципи и тези на заобикалящия я свят. Позовавайки се на установените норми, тя избира най-трудното и греховно решение, като се превръща в убиец на собствената си дъщеря. Утвърденият ред се оказва враг на новото поколение. ЕЛЕНА ЦАНКОВА – ВИПУСК 2024

Смисълът зад „Престъпление и наказание“

Самоличност, изградена върху очаквания, е обречена да се разпадне. През десетилетията от своето съществуване, зловещата история на Достоевски за морално нееднозначния Родион Расколников е анализирана от всички възможни ъгли. Вината от извършеното престъпление и теорията за „изключителния човек“ са разчленявани в детайли. Но често остава незабелязан един аспект — събитията, довели до рухването на героя. В тях се крие една многопо-реалистична и човешка картина на срина на младия мъж.

Миналото на Расколников не е изобразено пряко — няма ретроспекции, както при Дуня, нито се коментира подробно. Това позволява то лесно да бъде засенчено от ярките проблеми, с които се сблъсква в настоящето. Но също може да бъде видяно като съвсем естествена реакция — защото то стои в дъното на причината за страданието му, а човешкият отговор на дълбоко вкоренена болка е да я зарови още по-дълбоко. Може би точно затова всичко следващо никога не се обсъжда открито, а само се загатва.

Расколников произхожда от провинциално но образовано семейство. След смъртта на баща си, той трябва да се превърне в надеждната фигура в дома си. Необходимо е да се изясни какво представлява тази фигура. Това е фигурата на млад „чиновник“ (така го наричат в романа), който има стабилна работа с добри доходи. Той трябва да е трудолюбив и благороден.

Добродушен, но сдържан. Умен, но скромен. Това е образът, от който майката и сестра му имат нужда — и когото искат да виждат в него. Идеята кой трябва да бъде е поставена. По време на напрегнатата си първа дълбока среща с Порфирий, се разглежда статия, написана от Расколников. Самият факт, че е писал и че някои от статиите му са били публикувани, говори много за миналото му. То е напомняне за интелигентността, присъща на „фигурата“ (както ще я наричаме в този анализ). Но три месеца преди основните събития в романа, Расколников напуска университета. Когато най-сетне признава това на майка си и сестра си, той избягва да обясни „защо“. Самият факт, че не говори за причината, показва срама му. Това е била голяма крачка назад от „фигурата“, която се е очаквало да бъде.

Периодът между университета и убийството също остава в сянка. Но в изповедта си пред Соня, Расколников описва тези месеци. Отшелническа, саморазрушителна история се разкрива. Младият мъж отказва да яде или пие, освен ако Настасия не му донесе нещо, и не напуска тесните, клаустрофобични стени на „апартамента“ си.

Това е неговото минало. В него, Расколников „се проваля“ да бъде „фигурата“. При изповедта си пред Соня признава за първи път защо е напуснал университета. Защото не е можел да се справя с обучението.

Макар и не драматично, то е от изключително значение. Цялата самоличност на Расколников е изградена върху „фигурата“. Както се вижда в писмата на майка му и срещите след убийството, тя настоятелно се опитва да рационализира действията му — че не би могъл да се изгони от Лужин така грубо, че не може да е луд. Не — защото трябва

да съответства на очакванията. Те, Дуня и майка му, са носителите на това очакване, на неговата фалшива самоличност.

„Фигурата“ би завършила университета, за да се превърне в онзи умен мъж, който трябва да бъде. Да направи нещо различно би означавало да докаже, че не може да бъде тази фигура. А какво се случва, когато „фигурата“ не е просто цел, а начинът, по който мъжът възприема самия себе си?

Възниква криза на идентичността. Разколников осъзнава, че не пасва на този образ — и разкритието разтърсва цялото му същество. Кой е той, ако не е този човек?

Оттам, пътят му не поема в добра посока. Защо?

Пред него стоят две житейски пътеки под формата на два избора: Да открие себе си, като се откаже от наложената роля — или - Да докаже, на всяка цена, че все още е този, за когото е вярвал, че трябва да бъде.

Разколников избира втория път.

През тези три месеца, той се измъчва в опит да задържи фалшивото си „аз“. И тогава се появява концепцията, за която е писал в една от статиите си. А може би тя никога не го е напускала. Статията представлява една от последните части на неговата фалшива идентичност — още една причина да я държи жива в съзнанието си.

Теорията за изключителните хора. Теорията, че само великите, достойни и прозорливи мъже имат правото да убиват в името на прогреса. Оттук се прави просто заключение: за да бъде велик, човек трябва да има правото да убива.

В състояние на отчаяние, но по собствен избор, Разколников вижда в тази идея единственото реално доказателство за стойността си. Ако успее да убие и да се измъкне ненаказан, значи е достоен. Значи е „фигурата“.

Това е едновременно отчаян опит да съживи разпадащия се образ на себе си и начин да се освободи от саморазрушителния цикъл, в който е затънал. Мотивът му за убийството е това. Не философско убеждение за доказване, не зъл порив, а последен опит да валидира своята самоличност.

След извършването на убийството на лихварката и нейната сестра, историята на Родя се превръща в разказ за последствията от отчаяното вкопчване в наложената личност. Тази раздвоеност се проявява в неговата двойственост — дали да признае вината си или да се преструва на невинен. Докато е невинен, той е нормален, добър човек. Стъпка по-близо — отколкото по-далеч — до „фигурата“.

Когато е с Разумихин, героят внимава да поддържа образа на невинността. Но в сцената с Замьотов в кръчмата, Разколников говори свободно за възможността да е убиецът, плашейки и обърквайки събеседника си. Това е един от моментите, в които той се доближава до приемането на последствията — и се отдалечава от „фигурата“.

Изобразената вътрешна борба присъства в целия роман. Докато не се изповядва на Соня. Тя е единственият човек, който го обича безусловно. Тя не очаква от него да бъде „нормален“ — нито като майка му, нито като Дуня, дори не като Разумихин, който го кани да се включи в издателския им бизнес (тоест да е „нормален“). Соня е единствената, която приема версията му без „фигурата“.

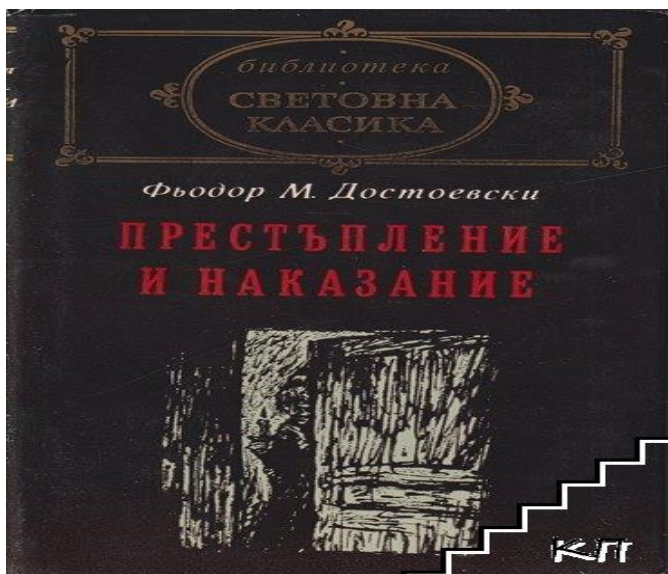
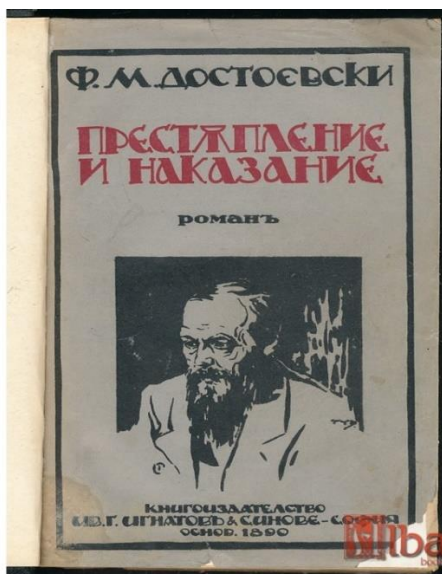
Макар мнозина да тълкуват Соня като носител на християнски ценности, нейните действия — да остане и да го приеме — говорят повече от всяка философска идея за изкупление на греха му. Както е известно, действията говорят повече от думите.

Смъртта на майка му, която никога не разбира за избора му, символизира вътрешния ѝ отказ да го разпознае, щом не отговаря на мъжа, който е трябвало да бъде. Финалът, в който Разколников признава вината си и приема наказанието, бележи кулминационния му избор да се откаже от „фигурата“. Той плаща цената за това, че го е направил толкова късно — затворът е тази цена. Но има и награда — непоклатимата любов на Соня и повече никакво преструване. Родион Разколников става човек, който най-сетне може да спре да се преструва.

Тази борба между общественото очакване и автентичната идентичност продължава да резонира и до днес — както виждаме в модерни истории като *Боев клуб*, където подобни разочаровани герои предприемат крайни действия в търсене на себе си. В този контекст, шедевърът на Достоевски утвърждава мястото си в световната класическа литература.

ВИКТОРИЯ

*Романът *„Престъпление и наказание“* от над десетилетие вече не е в учебната програма по литература в средното училище. Смятам, че учениците ни са ошетени, като са лишени от едно от най-значимите имена на световната класика от 19 век, оказал влияние и през 20 – 21 век, формирал част от погледа на някои родни автори (като Георги Райчев, да речем!). искрено поздравявам Вики за избора и интелектуалното предизвикателство: да чете извън програмата и да даде адекватна, задълбочена и аналитична оценка на един от шедеврите на световната литература.

Ролята на “История славянобългарска” от Паисий Хилендарски

Разглеждана като началото на една нова епоха и един нов народ, “История славянобългарска” несъмнено е оставила своя отпечатък в българската история. Много хора я възприемат като хронологичен списък, учебник за необразованото население в този период. Обаче, според мен, ако човек разкрие смисъла на съществуването ѝ, който Паисий страстно изразява в предговорите, ще може да открие пълното ѝ богатство.

Съществуват различни теории отнасящи се до личността на Отец Паисий, но дарбата му за символично и смислено писане не може да бъде опровергана. Като духовник, Паисий вътква идеята за библейското родословие на българския народ чрез образа на еврейския такъв. В предговора се казва, че началото на българите започва от третия син на Ной. Образът на еврейския народ се слива с българския като се обрисова картина на богоизбраните според Паисий. Както евреите биват изтезавани, така и българите са. Тормозът над тях стига чак до опитите на потисниците им да ги принизят до безцелно племе. За разлика от народа, племето няма ценности, култура, но най-вече, то няма памет. Евреите в течение на времето се отказват от идентичността си като се интегрират в по-развити и “по-истински” общества. Паисий описва как богоизбраният народ, в този случай българите, също бягат от идентичността си. Но ако се продължи с библейското разглеждане на текста, се вижда как Бог не иска народа си да изчезне. Така евреите се борят да запазят себе си в Библията. Така и българите също трябва да го направят. В противен случай те ще се откажат от идентичността си, а отказването от нея е отказване от себе си.

Някои биха се противопоставили на изказаното, твърдейки че българите в този период не са правили научни пробиви, не са изследвали човешкото битие, нито са могли да пишат до голяма степен. В предговора си Отецът коментира “българската простота” но я обвързва с нейната незлобивост. Макар и двете определения да звучат самоизключващи се, важно е да не се бърка простотата с простотията. Синоним на простотата е обикновеното, не специалното или не открояващото се. Отецът отново предоставя духовен пример чрез образа на Йосиф. Годеникът на Света Богородица е един беден дърводелец. Избраният за земен баща на Исус Христос, на възплъщението на Бог, не е богат търговец или знатен политик. Това показва как най-близкият до Бог е простия човек, Йосиф, който в собствената си обикновеност е непознат за светските поквари.

Творбата на Паисий Хилендарски разглежда българите от по-духовна гледна точка, превръщайки българина в истински и стойностен човек, а не роб. Значението на “История славянобългарска” се крие във въздействието ѝ над поколение хора, които гордо се определят като българи. Поради тази причина тя никога не бива да бъде подценявана като книга на миналото, а такава на истината за близкия до Бог български народ и неговата идентичност. Това го прави скъпоценно в днешния свят където българите продължават да бягат от себе си.

ВИКТОРИЯ

СТИХОТВОРЕНИЯ И ФРАГМЕНТИ ОТ ВИКТОР ФИЛИПОВ – 12. КЛАС.

Жест

В неговото съзнание бяха само нейните големи, кафяви очи.

Той искаше да ѝ подари един огромен букет, пълен с всякакви красиви, ароматни цветя.

На следващия ден, рано сутринта, отиде до близката цветарница и избра възможно най-хубавия букет. Това бяха десетки червени рози, божури, лалета и фрезии. И навярно всяко едно венчелистче от тези безброй цветя в букета криеше и пазеше един таен копнеж, едно чисто желание и искрено възжелание.

Нещо толкова малко и незабележимо като венчелистчето можеше да разкаже на света за най-нежните емоции, които хората трудно биха могли да опишат с думи – какво едно момче може да изпита при поднасянето на един нежен, изпълнен с внимание жест към момиче.

Пролет

Близо е пролетта

със своите цветни, омайващи бои.

Близо е и любовта –

и остава сърцето само дните да брои.

Минутите летят,

секундите минават,

а сърцето все така тупти

и надеждата остава.

Листата са вече зелени,

между тях виждам аз твоите очи,

и над нас ангели бели

шепнат нашите мечти.

Есенен спомен

Всяка есен напомняше за нейната красота.

Тя оставаше незаменима и уникална.

Падащите жълти и червени листа бяха нежни спомени – искрящи моменти на радост и тъга.

Вятърът ги носеше като тихи шепоти, разказващи за миговете, когато любовта прегръщаше човека и после отминаваше по своя вечен път...

https://youtu.be/pkD_z6bJXMc?si=9gJZ0j0GGQtTCopj

<https://youtu.be/tQb4eWCAq8c?si=YXylWBIEK0HDCOmH>

○○

https://youtu.be/fVCAFvIq_F8?si=YMuSJC1MYuetmtXy

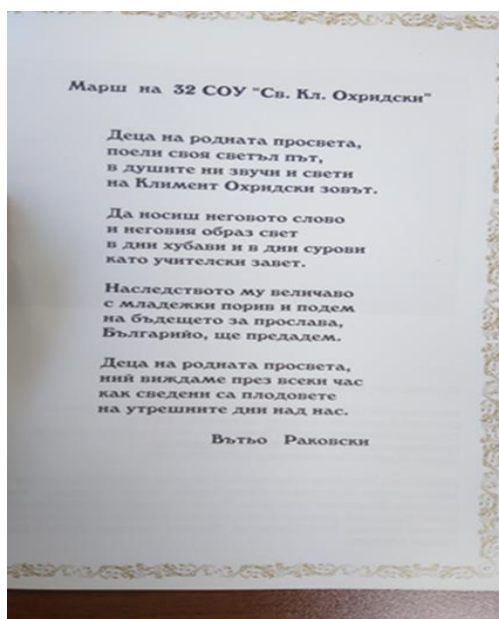
Есенен спомен

Всяка есен напомняше за нейната красота.

Тя оставаше незаменима и уникална.

Падащите жълти и червени листа бяха нежни спомени – искрящи моменти на радост и тъга.

Вятърът ги носеше като тихи шепоти, разказващи за миговете, когато любовта прегръщаше човека и после отминаваше по своя вечен път... 🍁🍂

Училищен вестник на 32. СУИЧЕ „Св. Кл. Охридски“, свързан изцяло с живота, който протича на тази територия. Редакционен екип: Виктория Стоименова, Диана Рашева, Евелина Пенчева, Ани Цанева, Йоана Янчева, Виктор Филипов. Главен редактор: г-н Петър Михайлов – учител по БЕЛ. Броят е приключен на 13. 10. 2025 г.